

PERIODICH POLITICA VERMELL.

LA TRAMONTANA és una publicació política i social, que té per objectiu principal el desenvolupament de la lluita social i política. És una publicació que té per objectiu principal el desenvolupament de la lluita social i política. És una publicació que té per objectiu principal el desenvolupament de la lluita social i política.

La salut del poble és la suprema llei

La TRAMONTANA es lo periódich que 's publica en idioma català més vernal en idas políticas, religioses y d' economia social.

Lo Treball es la primera necessitat

PREUS DE SUSCRIPCIO

Esquerra, i pesseta trimestre.—Extraor, a Las suscripciones se pagan por adelantado

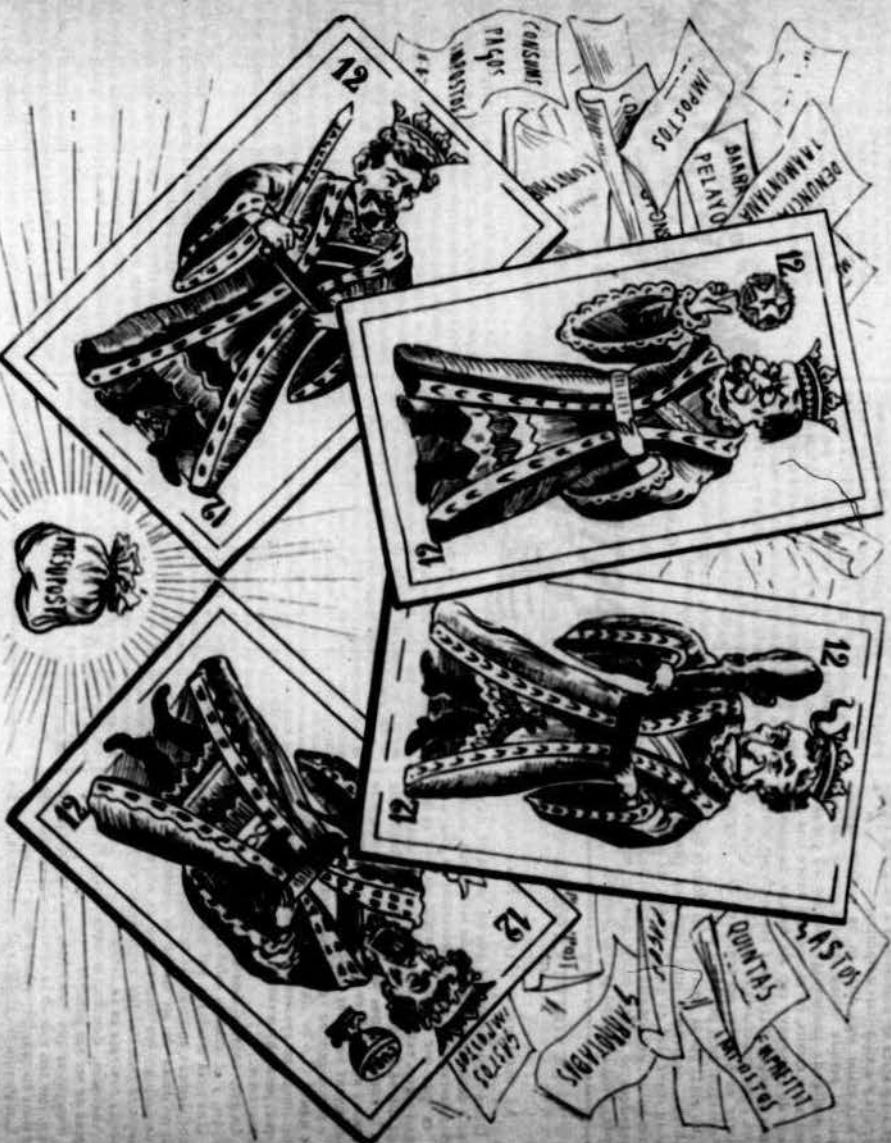
ADMINISTRACIO: carrer de Ponsat, 1, 1.ª: BARCELONA

Pels pagos e' adreces llibreres del Giro Mens, llemes de fiada sobre y seltes de 1/3 cèntims. No' s'adonen llibreres separats de periodichs

PREUS DE VENTA

Número solt, 3 cènts.—Se escompra, i per avor a llem publicament cada Abonador

LOS REYS QUE PRIVAN

Tindrà 'l poble llibertat y no 'l baldaràn las lleys, quan ab tota majestat, jugant al nufi arrastral, fassí aquest nufi de reys.

UN MAL ARISTOCRATICH

Fe dos anys que per aquestos dies estava Barcelona tan plena de malalts, que 'ls mages i 'ls apotecaris no podien donar l'abaix. Era que 'l dengue estava fent de les sevas cas per tot arreu, i tan sols en la ciutat dels comtes trais més de cinquanta mil persones al lliit, canstat més que suficient pera demostrar que, si bé no motava molt, en cambi faris molt més de lo regular.

Donchs ara sembla que tornem á estar al plúlech d'aquell espectacle, si bé aquesta vegada lo sempre dengue, trancasso, influencia ó 'l di-moni que se 'l emporú, se presenta ab moltes més agalles de causar dany, que estiga la mortallitat dels que ataca, respecte á la d'ara dos anys, s'omenta en una proporció aterradora.

En lo que sembla que aquest mal no varia per ara, es en sostenir sos lums aristocráticos. L'altre vegada comenat per atacar á gent de ape; donchs ara fa 'l mateix. A Inglaterra ha atacat á varios membres de la familia real, á Alemania s'ha cebat en un regnizell de prímpocps, i á Bélgica ha arribat fins á entengar al mateix rey. Pero encara hi ha més. A la cort d'España se diu que fins s'ha atrevit ab en Martínez Campos; ¡aixó es horrorós! sort que l'afortsat capdill li ha tirat una d'aquellas miradas foscas que fan tremolar á tots los ministros, i tement lo dengue una nova coronada del general ha fugit correns per no pódrehi.

Un vehi de prop de casa que coneix molt el cas d'un que llimpia las botas al cotxero d'un metje molt entés, m'ha contat que aixó del trancasso es un mal portat pels anarquistas, y per aixó ataca ab preferéncia á burguesos empedernits i á autoritats despóticas.

Y la vritat siga dita, ja 'm capicats aquesta noticia, perquè estich tement que si arriba á las oreillas de qualsevolg Soletó ab ganas de contrare mérit, ja 'm torno á veure una cordada de companys cap als barcos de guerra y una quantas raxias per las societats obreras pera posar proletariats en capella á la garjola del carrer de Amalia, per tentativa dels tragos, ó d'estrags, com pel Malg passat.

Ab aixó, per la part que 'm podria tocar de rebrehi, demano á mos llegidors que no ho fassin corra aixó de que 'l dengue sia una peste anarquista, perquè allá shont governan los conservadors no poden sufrir que en materia de pestes ningú 'ls fassi la competéncia.

LA VIRTUT CATÓLICA

AL DEHLANEGAY JAURE MARINE

Quan alguna persona que no 'ns va ni 'ns ve, tracta desinteressadament de lovrinos, notém curta extranyam que fa posarnos en guardia. Y es que per desgracia sabem de sobras que quan algú extrany nos imasina tal ó qual cosa que diu té de resoltar en nostre bé, succéhi tot lo contrari; nos enganya com á zinos, y la persona afamejada es tan sola la que desinteressadament volia fer nostra felicitat. La virtut d'aquesta gent se veu d'un hora lluny que es de lluch. Lo be de que tant alarde fan, es únicament en apariencia pera poder lograr un fi que, para obténirlo, es tenen de valdrer de la hipocresia.

La gent com tal detesta á aquesta colla de vividores, y al ferho la rahó li obra.

Una cosa semblant sol passar entre aquesta gent llenuda anomenada católica. La seva virtut no deixa de ser també de quincalla. Lo fi que desitjan los beneyts no es altre que una perfecta felicitat que reconpena en lo cel los mérits contrets en la terra.

Anallém, donchs, la seva virtut; ¡i que no deixa de ser sui generis.

Sapigut es que tota obra, per meritoria que siga, feta tan sols ab la intenció del interés, desapareix lo concepte mateix de la virtut.

Los virtuosos católics al practicarla, no ho fan com un deber natural que tenen los homes pera la sociabilitat y perfecció relativa á que estan destinats; sino pera poder lograr un premi en l'altra vida, tan més gros, quan més mérits hagin contret.

Y ara equí ve de perilla lo que diu un notable filósoph espanyol en la seva Filosofía moral parlant de la virtut: «...premio de que nadie eputaría merecedor al que solo practicase la

virtud por egoismo» (1). En altres termes: que ningú reconceria mereixedor del cel, al qual sols fés be pera obténirlo. ¡Y ella no fan altra cosa!

Per alló que diuen los castellans que *el la drón juga que son todos de su condicion*, no poden comendre que 'ls que no esperan recompensa després d'aquesta vida, pogan ser bons y practicar la virtut com correspon. Com que ells no ho fan!... Per xó sentim tots los dies las anemias dirigidas contra los partidaris de la autonomia de la rahó, sistema filosófic fundat per Kain, qui prescindeix absolutament de Deu tractant de lley moral.

Aquest sahi alemany, profesor que fou de Filosofia en Kónigsberg, sosté que l'home, pera obrar com deu, no té d'excitarlo cap be que estiga fora d'ell, sino que 's deu detrimar per si mateix, seguint sempre lo dictamen de la rahó.

Per exemple: Faig caritat á un pobre. Al ferho no m'obliga moralment ni 'l premi del cel ni de la terra; sino que ho faig perquè obro d'un modo racional. Lo pobre, al demanar almoyna, ho fa perquè té de menjar, y com no té diners pera comprar aliments, té de implorar la caritat. Jo, al donarli algo, ho faig perquè sé que té dret á la vida, y com per viure té de menjar, li dono diners perquè pugui ferho.

Los católics, no; si alivian al pobre ho fan per amor á Deu, es á dir, pera que aquest los pugui en la benaventuransa.

Un altre dato contra la virtut católica y al mateix temps una contradicció de las promesas celestials:

Los católics, apostólics y no sé si ruchs-mansos, miran, ab egoisme desencadenat, qui podrà tenir mellor puesto á *Salt dels núvols*, sent aixis que los teólochs nos diuen que la gloria satisfa d'un modo PERFECTÍSSIM tots nostres desitjos y aspiracions y no 's pot envejar res més. Si la possessió del cel nos dona tot quant volém ¡com s'explica alló que 'ns ensenya la doctrina cristiana que no tots tindran la mateixa gloria, aixó és, que no podran satisfacer sos desitjos per igual?

Lo virtuos pater, que 'm descapdelli aquest embolic de cordas, li regalo un cigarro-puro (d'estanch, per supuestu).

GANDOR SALAMÉ

(1) Cap. II, art. I, par. 44. Ort y Lara.

Tarres 3 Janer 1890.

Endemoniat Director: La setmana passada 's digué que l'alcaldé havia criat á tots los cafeters y prescidents dels casinos, dibentós en vil; que 's juecra els prohibits; pro aixó ha resultat ser una gasteria á sot error s'ha jugat, tal vegada ab consentiment de l'autoritat, perquè si no s'hauria fés més d'embargos.

Donchs, tota vegada que las autoritats no fan cumplir la lley, nos ensenyan lo cami, di que tan los obrers volguém donar mercedos no los hi tenim de posar en comencament y que quin volguém reparar faltas no hem de cumplir cap requisit de la lley; si no tenes forces pera fer cumplir las lleys als cafeters, molta menys nos tindran, quan se presenti 'l cas, pera obgerhi als treballadors, tota vegada que queda ben demostrat que las autoritats no serveixen pera fer cumplir las lleys, pro si per enriqueix als cafeters.

Si los honorats de Tarres no cobren res d'aquest repugnanti que pot posar molt males conseqüéncias, ¡per qué deixan jugar á l'embruta (ó quinto) als casinos, y al café de Cal Llo; á la stoyora, bona y mala y blanca y negra al de Cal Reig; á la agnovra al café cantant del Univers; ¡quó hi fery l'atletá Mirada aquest dia al café cantant si á dalt se jugava á tot drap la tenyora!

Desitja que molts pares de familia que conocen á aquests questos about d'embrutehen, ni hi anessin, tota vegada que per prudéncia no inseren los seus noms, tantins en llistes; que 's recordin que tenen fi la que 'ls demanan pa y no 'ls ne poden donar y que ells ne son la causa.

Prou per aquesta setmana, un' altre veurém.

Un que no sa.

LO QUE SON LAS LLEYS

En certa ocasió un obrer que se anomena vritat havia sempre sigut un esclau del seu dehor, perseguit per lo dehor se trobá tan apurat, que un dia desespirat resolgué scabá ab la mort.

Ab ánimo decidit un tiro se disparase, mas no va lograr matarase y solo va quedar ferit. En aquest instant fatal fou tret del lloch del succés; y en una camilla caida varen durlo al hospital. Després que 's veyer curar hi aná 'l jutje, y al suicida per atentar á sa vida á la presó 'l feu portar.

Poch temps després, altre obrer honest y digne com cal, va trobarse, per son mal, apurat com lo primer.

Mas com aquest ja tenia molta més inteligencia, volgué salvar sa existéncia practicant tal com devia.

Per poguer alimentarse fat busca 'l menester; y al vértul sens cap diner ningú d'ell volgué ferse. Quan lo gaso 'l apreá, no poguente constar, á un forn se va dirigir decidit per pendre un pa.

Y quan lo pobre, almat, se disposava á menjarlo, per l'entre ven agafarlo y á la presó 'l feu portar.

Ab lo descrit clar se veu que pels pobres que sufroxen, totes las lleys que existéhen serveixen sols per mal seu.

Si per la pena agobiat un pobre estinta á sa vida, li surt la lley desaguada y 'l castiga sens pietat.

Si per salvar sa existéncia lluyta, com á no poder es, la lley li aplica 'l seu pes y 'l castiga sens cleméncia.

Donchs ja que pel nostre mal las lleys se varen dictar, las cosas devem jutjar tan sols per lley natural.

Y aixis, en qualsevol cas, desent fer, un conseqüéncia, obrer sempre beix conciencia y de las lleys no fer cas.

PABRY SUPVIVIA.

Agrahim á tots los que 'ns han enviat targeta desitjantnos bon principi d'any, la atenció que els havém merecut.

Nosaltres, per ara, no tenim temps ni diners pera correspondre á aquest cumpliment.

Se conta que un alt empleat que ha retornat á la patria després d'alguns anys d'exercir son empleo en possessions ultramarinas espanyolas, ha portat lo següent equipatge:

Un feix de lletres sobre Lóndres, Madrid y Barcelona, quins giros han costat la friolera de 500,000 duros al 14 per cent, lo que representa un capital net de més de tres milions y mitj de duros quanyets en brut.

Á més, tota la bodega del barco que 'l portá estava plena d'objectes costosíssims de Xina, Japó, Filipinas, etc., destinats á regalar á varios personatjes y personatjes de Madrid.

Y en tant vagi 'l pobre poble morintse de gana!

Se parla d'augmentar lo descompte dels empleats, seguint una escala proporcional al sou que 's disfruta, desde un 8 á un 35 per cent.

Pero s'aleix que en aquest descompte no hi entrarán los militars.

¡Ja ho crech, burrango! Com que ells son los que sostenen aixó, es precis no posarhi malament.

Y fent las tals rebaltas sense contarhi militars, clero y amichs dels ministros, tanca de cop.

Será fácil que las tals rebaltas acabin no més que per afectar als mestres d'escola.

Lo diumenje passat va fer divuyt anys que un generalot dels més ordenancistas, passant per demant d'alló que 'n diuen llietat, disciplina, honor, etc., etc., va sublevarse contra la legalitat republicana llavors establerta, y va preparar lo pas al fet de Sagunto, altra sublevació feta devant del enemich, y que á pesar de portar senyalada pena de mort y de deshonra

tal acció en lo Còdich militar, los autors de aquestes malifetas legals s'han carregat d'honors y de glòria per son modo de procedir.

Y ara son los que més demanan y aplican la pena de mort contra 'ls que se subleuen contra ella.

Hi ha res més indigna, en sana rahó, que aquest modo de procedir?

Lo fiscal de l'Audiencia de Madrid sembla que ha agafat tanta afició a nostre apreciat colega *Las Dominicales del Libre pensamiento* com lo d'aquí 'n té de temps a La Tramontana.

Se veu que 'ls periòdichs anti-clericals son los que més mereixen los honors de las persecucions dels poders públics avuy imperants.

Lo qual es la més irrefutable prova de lo que ja fa tant de temps venim dient: Mentres no 's clavi de clauell la influencia clerical, no 's podrà fer res de profit ni en lo polítich ni en lo econòmic.

M' escriuen de Malgrat dientme que la majoria d'aquell Ajuntament ha trobat un medi molt saaló pera que 'l públich no s'aficioni a anar a dormir i las sevas sessions, ni més ni menos que a missa.

En quant se reuneixen uns quants espectadors, diu 'l heretge a qui faig referencia, 'l alcalde aixeca la sessió, fa fugir al públich, luego la torna a obrir, y en pau.

Y ben fet que fa.
Ahont 's es vist que 'ls paganos vulgan entendre de com s'ho arreglan sos administradors?

Gran noticia.

Los fusionistas ja diuen que, a pesar de lo mal que lo deixaran los conservadors, están disposats a acceptar lo poder tan bon punt se 'ls ofereixi.

Vamos, que están disposats a sacrificar-se tornant a menjar del pressupost.

Vritat que aquest sacrifici ja sabem que 'l farian sempre.

Pero no está per demés fer constar tanta abnegació.

Encara hi ha panxa, Veremundo

Las presons de Rússia van omplintse que es un desconvol.

Y no 's tracta pas de persecucions políticas tan sols, sino que 's van omplint de criminals de delictes comuns.

Mes estudiada la causa d'aquest augment de criminalitat, resulta que molts individus, apretats per la miseria, abans de morir-se de fam cometen qualsevol delictes fins a cert punt ignocent, com trencar un fanal de la via pública ó insultar un polisson, y d'aquesta manera lo gran veure agafats y mantinguts en la presó y poden anar tirant de la miserable vida que sens aquest suprimet recurs haurian acabat.

Que 'n dirém, donchs, d'una societat en la que 's necessita ser criminal per forza pera poder viure? (No son los verdaders delinqüents los sostenidors d'aquest ordre de cosas?)

Y aneu-li ab filosofias d'aquestes al Czar de totes las Russias!

¡Santa Revolució gloriosa hi fassi més que noistres!

Un plet curiós está actualment tramitantse a Fransa.

Una senyora piadosa y rica quin catolicisme arribava a la sifidura, ha mort deixant per son únic heréu al papa Lleó n.º 13.

La familia de la difunta no s'ha conformat ab aquesta disposició, y recordant que no fa pas un any que 'ls tribunals francesos van anular un testament d'una senyora espiritista que també havia fet una cosa per l'estil y fundantse la sentència en que aquella senyora espiritista patia de *guiltadura religiosa*, també la familia de la senyora catòlica ha interposat demanda d'anulació del testament, considerant que igual pot patirse del bolet per l'espiritisme com pel catolicisme, cosa que no deixa de ser molt posada en rahó.

Veurém los tribunals francesos com desfarán aquest embull mistich-piadoso en lo qual tan sols se disputan diners.

De com se fa per tot arreu la justícia contra 'ls poderosos:

A Palermo (Italia) vivian los duchs de Vilarsosa, rics com pòchs d'altres per aquelle voltants. Una filla dels duchs va enamorar-se d'un oficial del exercit d'Italia, y a pesar de totes las prohibicions de sa familia, la noya tingut prou forza de voluntat per dir que, a gust ó a disgust de sos pares, ella 's casaria ab l'oficial a qui estimava.

Llavors dos germans de la que parlava aixís resoiuerten assassinar a son futur cunyat, y ab un miserable engany li prepareren una vil emboscada y l'assassinaren alevosament.

Se descubrí 'l fet y la justícia perseguí als dos assessins. Mes tanta es la influencia dels duchs de Vilarsosa a Palermo, y tants diners degueren llenar corrompent magistrats, jurats y tots los encarregats d'administrar justícia, que la vista d'aquesta causa se ringué de traslladar a Nápolis. Y aixís y tot, a Nápolis ha sigut abolit un dels dos assessins a pesar d'estar convicte y confés, y al altre no més se l'ha condemnat a cinch anys de presó, quan si 'l delictes l'haguessen comés dos *peteles* tots dos haurian anat al pal.

Y ara que 'ns vinguin parlant de la majestat de la llei y de la sublimitat de la justícia que l'Estat nos administra *presu convencionalis*.

Lo ministre de Foment diuen que s'ocupa en veure de quina manera s'podria arreglar pera que 'ls pobrets mestres d'escola cobrin una vuyt milions de pessetas que se 'ls deuen. Y tan senzilla, qu' es la manera de ferho: igualantlos al clero en puntualitat en lo cobro.

Segons comunicació que tenim a la vista, lo diumenge próxim, a las 9 de la nit, lo doctor en medicina Sr. Mataró, italiá, donará en lo Circulo Socialista obrer del carrer del Oim, número 10, 1.ª, una conferencia pública desenrotllant lo tema *La propietat*.

La circumstancia de ser dit senyor un doctor en ciencias que professa idees socialistas y un innovador, segons la comunicació que havém mencionat al principi, en la especialitat a que se dedica, fa creure que aquesta conferencia no deixarà de ser interessant.

La Societat d'ebanistes *La Activa* celebrará reunió general extraordinaria demá dissapte, a las nou del vespre, en son local social carrer de Pont, 54, cerveseria, pera tractar assumptos d'interés, pregantse la assistència als socis.

En lo Centre de Pellayres de Sant Martí, carrer de Sant Joan de Malta, 157, 1.ª, se donará lo próxim diumenge a la nit, un' altra de sas conferencias públics prenenthi part varios companys de Barcelona.

Varios camilichs del port nos demanan fem públich lo que acaba de passar ab un sangonera que tenian en aquella societat, que després de suclársels durant més d'un any un sou de sis duros, se li ha trobat un desfalc de moment de prop de tres centas pessetas, y per escarmament de sangoneras de cuotas, no volent pagar lo desfalc, la Junta ha passat la qüestió al jutjat corresponent, y 'l parodia de representant vaporós ha passat ja a gratar a la garjola.

Si totes las societats, y en particular algunas de las Tres classes de Vapor, ho fessen aixís ab los que se 's suclan las cuotas y 'ls estafan, ¿quant de temps faris que serían a prestri aquets perdlarants que igual cobran de la pudó y dels iudicants que tan de pinxo a ratos perduts, que *literaturejan* en lo periodicot ahont vomitan, que fan d'agressors al carrer de Pont y que 's donan per agrejits quan no 's topan pinxant ab maiats, y que parlan luego de millorar al obrer ab sos *desinteressats* serveys?

A Monistrol de Montserrat acaba de fese la inscripció al registre civil, sense remullaments mistichs, d'una nena filla dels Inurepensadors Sinto Janer y Filomena Boix.

Aquesta es la quarta de las inscripcions civils fetas ja en aquell poble, que pugna per emanciparse de la tiranía religiosa.

Ab gran rabieta dels negres va celebrar-se lo dia de cal Esteve un matrimoni civil a S. Joan Lasfont, ananthi la música de Tortellá y gran número de Lliurepensadors d'Olot y sos vol-

tant, reguem gran entusiasme y pronunciament se varios discursos emblemas lo librepensament y 'l proclamar un totz los actes de la vida de las bontats sagradas de totes y cada una de las religions.

Los nuvis, Nicolau Batlle y Mercé Ribera, foren molt felicitats.

Lliarga lluna de mel los deslujém.

Dintre pòchs dias s'obrirá a Terrasa un forn colectiu de las societats obreras d'aquella població, venentse en ell lo pa més barato pels associats que en tots los demés forns de dita ciutat.

Probablement, segons se 'ns assegura, la setmana entrant quedará ja instalat y començará a vendre pa pels associats.

Es una millors que pot anar be... i vigilon molt que ningú se la embrolli, que es lo mal que a la curta ó la llarga mata a moltes cooperatives.

Al bitze de Carcassona lo govern francés li ha descontat lo jornal de uns dias que estigü fora del seu puesto sense haver demanat lo corresponent permís.

Massa poch.

A no haverse tractat d'un bitze, lo que no hauria fet es lo de costum: quan un no compleix la obligació se 'l despatxa.

Per què, donchs, los bitzes tenen de ser diferents de las personas?

Nostre apreciat company en herejia *El Comercio*, que 's publica a Madrid, ha introduhit notables milloras al entrar al any XXIV de sa publicació, fent d'ell un periòdich satíric a la moderna, y no deixant per res, ans al contrari afirmantlas, las idees avançadas que en política y en religió venia sostenit.

Honta y profit pocas denuncias li deslujém.

Havém rebut un *Album* de novelas escullidas, que es un tomo de 640 planas ab que 'l dueny del kiosco de la Rambla *El Sol* obsequia a sos favoreixedors, als quals entrega un cupó per cada cinch cèntims de gasto, regala una novela per cada 50 cupons, entregant a la vegada una tarjeta, y quen se tenen 20 tarjetas, ó sis una equivalència a mil cupons, segon regala ab lo tomo *Album* que havém rebut.

Es una enginyosa manera de buscarse clientela y de fer aficionar a llegir a sos clients.

A finals d'aquesta setmana ó primers de la entrant envierém tots los pedidos fets de la traducció de nostres articles *Los partits socialistas españoles*.

Luego esperarém las contestas dels periòdichs obrers que llogan a be contestarli, y després continuarem l'altra serie promesa sobre 'l mateix assumpto, que vindrá a justificar més y més lo que ja tenim dit.

LA APARIENCIA

(ARRI-PALLA)

Tenis un drapayre un tomo ricament encuadernat: casto de paper d'aurat y rics cobertes al cromó.

—Ets llibre val un caudall d'ora a totom lo drapayre, mes si havia molt mitayre ningú 'n hi oferia...

Passa temps, y 'l llibre aquell tan bonich y ben tractat per més que aixís al mercat se atregü foya un d'ell.

Lo bon drapayre, que vaya que d'altres llibres brutats y d'altres cent paperos pòchs a molts diners no l'era, no compraria per què d'aquell que ten bonich ara, si un persona alguna no 'n li prometta re...

Lo bon home no sabia que 'l llibre que va al mercat es li rei l'encuadernat, si un one folla no hi ha valia.

Y in, encor no sé per què el com ab llibres ho fan, las personas no tratan per pogué així ans més bé...

—

—

—

—

—

—

—

—

—

